

tegenwoordigen tijd van groote jagers en burgemeesters en schrijft dit verschijnsel toe aan de sterke toename op de broedplaatsen.

Vervolgens beschrijft hij de zangvogelbevolking in het bosch van Robbenoord in de Wieringermeerpolder; hiervoor zij verwezen naar zijn publicatie in dit no. (p. 1—13).

De heer van Blijenburgh verzoekt om gegevens betreffende het broeden van haviken (*Accipiter gentilis*) in ons land. Zelf weet hij van 5 broedgevallen dit jaar in de omgeving van Enschede.

Te 4 uur sluit de wnd-voorzitter de vergadering.

De Secretaris, C. Eijkman.

Literatuur

L. Tinbergen, Vogels in hun Domein. Uitgave Scheltema en Holkema, Amsterdam, 1942. Prijs f 2.25.

Dit boekje is geschreven voor den natuurliefhebber, die iets meer wenscht dan een zekere soortenkennis. De schrijver leidt hiertoe de moderne inzichten omtrent de betrekkingen tusschen vogel en milieu bij hem in. Het besprokene kunnen wij heel in het kort aldus samenvatten:

Iedere soort heeft zijn karakteristiek terrein, waarin de voorwaarden van zijn levenswijze verwezenlijkt zijn. Zoo wordt aan de hand van voorbeelden uiteengezet, hoe de verspreiding verklaard kan worden uit de aanwezigheid van bereikbaar voedsel. Vele steltloopers zijn 's winters afhankelijk van de bij eb droogkomende wadden en slikken. De fauna van de wadden wordt geschetst en de jachtmethoden van de steltloopers in samenhang hiermee: de ruiters en strandloopers (lange snavels!) zoeken hun voedsel meest onder de oppervlakte en op de tast; pluviertjes (korte snavels) zien uit naar blootliggende prooi.

De toppereend behoorde bij de diepere deelen van de Zuiderzee, hij kan de bewoners van de zeebodem duikend bereiken; de kleine zwaan is thuis op de ondiepe, met zeegras of fonteinkruid begroeide plaatsen, waar hij de plantenwortels kan uitgraven.

De verhouding van de vogels tot hun milieu is niet, zooals bij vele lagere dieren of bij de planten, passief. Zij zoeken het passende terrein actief op. Hoe verre hier ervaring of een aangeboren voorkeur in het spel is, weten wij meestal niet.

In de voortplantingstijd is het geschikte terrein vaak een geheel ander dan in de winter (wulp, dwergmeeuw).

Bij het milieu behoort ook de soortgenoot, speciaal als concurrent — zoo komen wij op de territoriumstrijd en bijbehorende gedragingen. Bevolkingsvraagstukken en de trouw aan het eens gekozen plekje passeeren de revue. Aan de hand van verschillende typen bosch worden de opvallende verschillen in vogelrijkdom toegelicht. Speciaal bij de zangvogels is onze kennis van de eischen, die zij aan het milieu stellen, heel gering. Wij komen al een heel eind verder, wanneer wij over eenvoudige inventarisaties van terreinen beschikken betreffende de zingende mannetjes. De vogelliefhebbers worden opgeroepen, dergelijk onderzoek aan te pakken.

Het boekje wordt besloten met een overzicht van verschillende nederlandsche landschappen met hun bijbehorende vogelbevolking. Een en ander over broedkolonies, slaapplekken en kuststrooken met bijzonder sterke trek is hierbij opgenomen.

Overall zijn gegevens voor excursies vermeld.

Hétgeen over deze onderwerpen wordt verteld, is weloverwogen en goed geformuleerd. De lezer krijgt een suggestief beeld van de mogelijkheden, die deze studie in zich bergt en van de gebrekkigheid van onze kennis.

De bezwaren, die ik tegen het boekje heb, zijn in hoofdzaak samen te vatten in de opmerking, dat het te kort is. Er zou over dit alles meer te vertellen zijn en daarbij had het slechts te winnen.

De schrijver is zich hiervan wel bewust, hij eindigt met vast te stellen, dat hij de betrekkingen tusschen de vogels en hun omgeving slechts vluchtig heeft aangestipt. Al te groote beknoptheid kan echter leiden tot onjuiste voorstellingen. Als men belangstelling wil wekken voor de oecologie, mag de enorme verscheidenheid geen oogenblik verdoezeld worden, in die verscheidenheid zit juist de kneep.

Hierbij heb ik speciaal het oog op hoofdstuk 10: Vogellevens in verschillende landschappen. Om enkele voorbeelden te noemen: bij de vogels, die hun voedsel op het bouwland zoeken en aan de rand ervan nestelen (p. 84), worden o.m. genoemd „de kwikstaarten”. De heel verschillende eischen, die gele en witte kwik stellen, zijn niet vermeld. De gele is overigens meer een vogel van laag weiland.

Bij moerasvogels (p. 87) worden de koet en het waterhoentje in één adem genoemd, terwijl deze zoo duidelijk hun eigen domein hebben.

Zoo is er meer gelegenheid tot m.i. noodzakelijke aanvulling. Bij de vogels, die op het bouwland nestelen, had de kievit niet vergeten mogen worden (en plaatselijk de scholekster). Het blauwborstje is voor ons land niet bij uitstek, zooals men altijd weer hoort: „een vrij zeldzame broedvogel van struikwoestenijen in laagveengebied”, maar: een algemeene en typische vogel van het bouwland op de noordelijke klei.

Dat ook de schrijver in dit boekje beknopt is, is wel te waardeerden als een reactie op de vogellektuur uit de laatste jaren, die vaak in uitbundigheid van vorm trachtte te vergoeden, wat zij aan inhoud te kort kwam. De taal is goed behoudens enkele zinsneden als: In het eerste zal hij nauwelijks beseffen.... (p. 13) en: Het zou een groote vervulling zijn, wanneer.... (p. 69).

De tekst is rijk geïllustreerd met teekeningen van den schrijver en enkele goedgekozen foto's van K o o y m a n s en K r e g e r. De teekeningetjes zijn soms wat stijf, maar goed waargenomen! Dat het zoo kennelijk geen routine-werk is, verleent ze een zekere charme. Buitengewoon aardig zijn de „film-beeldjes” van voedselzoekende vogels. De zwanen van fig. 11—13 bevallen mij minder. Fig. 6 (hoogwater-vluchtplaatsen op de wadden) geeft de situatie niet heelemaal juist weer, daarvoor is het ook te klein.

Bij het doorlezen van dit boekje denkt men natuurlijk aan hem, die 40 jaren geleden de aandacht van het nederlandsche publiek vroeg voor het „intieme leven der vogels”. Naderhand is het peil van de lectuur voor vogeliefhebbers, waarvoor onze boekenmarkt een oneindig absorbtievermogen schijnt te hebben, niet vooruitgegaan. Uit dit oogpunt gezien beteekent het boekje van T i n b e r g e n een vernieuwing van belang.

Een vergelijking met den pionier zelf is niet gemakkelijk, onze kennis en vooral het inzicht is op dit terrein de laatste 30 jaar wel hard vooruitgegaan. Wat de verteltrant betreft, valt het boekje wel wat tegen naast het gekozen voorbeeld. Wij moeten echter ook bedenken, dat het wekken van belangstelling andere eischen stelt dan een bestaande belangstelling in bepaalde banen te leiden. Het typeerende van pionierswerk is juist, dat het niet nog eens overgedaan behoeft te worden. Het is onlogisch voor den pionier een opvolger te willen zoeken.

V a n D o b b e n.